

B10-0129/2024

21.10.2024

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimo

pagal Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 2 dalį

dėl padėties Azerbaidžane, žmogaus teisių ir tarptautinės teisės pažeidimų ir santykių su Armėnija
(2024/2890(RSP))

Giorgos Georgiou
The Left frakcijos vardu

B10-0129/2024

Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Azerbaidžane, žmogaus teisių ir tarptautinės teisės pažeidimų ir santykių su Armėnija (2024/2890(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Armėnijos ir Azerbaidžano,
 - atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Chartiją ir į tarptautinės teisės principus,
 - atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
 - atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją (EŽTK),
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį ir į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,
 - atsižvelgdamas į Europos kaimynystės politiką ir Rytų partnerystę,
 - atsižvelgdama į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Armėnijos Respublikos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą¹,
 - atsižvelgdama į Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Armėnijos Respublikos visapusiškos ir tvirtesnės partnerystės susitarimą²,
 - atsižvelgdamas į 2021–2027 m. laikotarpio šaliai skirtas ES bendradarbiavimo su pilietine visuomene Armėnijoje veiksmų gaires,
 - atsižvelgdamas į 2022 m. liepos 18 d. ES ir Azerbaidžano pasirašytą susitarimo memorandumą dėl strateginės partnerystės energetikos srityje,
 - atsižvelgdamas į tai, kad reikia taikiai išspręsti konfliktą vadovaujantis Helsinkio baigiamojo akto, Paryžiaus chartijos dėl naujos Europos principais ir atitinkamomis Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijomis,
 - atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 7 d. Armėnijos Respublikos Ministro Pirmininko kabineto ir Azerbaidžano Respublikos Prezidento administracijos bendrą pareiškimą,
 - atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 10 d. JT komiteto prieš kankinimą ataskaitą dėl Azerbaidžano,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi ilgalaikis ir visapusiškas Armėnijos ir Azerbaidžano taikos susitarimas yra būtinas Pietų Kaukazo regiono saugumui, stabilumui ir klestėjimui;

¹ OL L 239, 1999 9 9 p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/602/oj.

² OL L 23, 2018 1 26, p. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2018/104/oj.

- B. kadangi Azerbaidžano agresija prieš Kalnų Karabachą sukėlė dideles žmonių kančias, o Azerbaidžano karinės pajėgos vykdė etninį valymą ir smurtą prieš šio regiono armėnų gyventojus;
- C. kadangi, didinant abiejų šalių tarpusavio pasitikėjimą, buvo pasiektas susitarimas, kad Armėnijos Respublika parems Azerbaidžano Respublikos pasiūlymą surengti 29-ąją Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (UNFCCC) šalių konferencijos (COP 29) sesiją, atsiimdama savo kandidatūrą; kadangi šiame susitarime numatyta, kad Azerbaidžano Respublika paleis 32 Armėnijos kariškius, o Armėnijos Respublika – 2 Azerbaidžano kariškius;
- D. kadangi 23 karo belaisviai vis dar laikomi nelaisvėje Azerbaidžane, kaltinami nepagrįstais nusikaltimais ir be tinkamo teisinio atstovavimo;
- E. kadangi ES ir Azerbaidžano santykiai grindžiami ES ir Azerbaidžano partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimu, galiojančiu nuo 1999 m.
- F. kadangi paaiškėjo, kad Komisijos ir Azerbaidžano pasirašytas susitarimas dėl dujų suteikė Azerbaidžano vyriausybei veiksmų laisvę elgtis taip, kaip jai patinka, žinant, kad ES energetinis saugumas priklauso nuo jos valios;
- G. kadangi 2024 m. lapkričio 11–22 d. Baku (Azerbaidžanas) vyks 2024 m. Jungtinių Tautų klimato kaitos konvencijos šalių konferencija (COP 29);
- H. kadangi pastaraisiais metais padaryta pažanga siekiant glaudesnio ES ir Armėnijos bendradarbiavimo, be kita ko, prekybos, vystymosi ir politinio dialogo srityse; kadangi Europos Sąjunga yra antra pagal dydį Armėnijos prekybos partnerė ir didžiausia vystomojo bendradarbiavimo paramos teikėja;
- I. kadangi Azerbaidžano rezultatai pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms srityje vis dar labai neigiami ir turi būti pagerinti prieš ES pradėdant dar labiau gilinti politinę ir energetikos partnerystę su šia šalimi;
- J. kadangi Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro specialioji pranešėja žmogaus teisių gynėjų padėties klausimais Mary Lawlor 2024 m. rugpjūčio 15 d. pareiškė, kad pastaraisiais mėnesiais Azerbaidžane stebėjo nerimą keliančią žmogaus teisių gynėjų ir žurnalistų suėmimų ir baudžiamųjų bylų prieš juos bangą; kadangi šis pareiškimas, be kita ko, susijęs su Rinkimų stebėsenos ir demokratijos studijų centro pirmininku Anaru Mammadli ir leidinio „Abzas Media“, skirto žmogaus teisių klausimams ir korupcijos tyrimams, direktoriumi Ulvi Hasanli, vyriausiąja redaktore Sevinj Abbasova ir žurnalistėmis Nargiz Absalamova ir Elnara Gasimova;
- K. kadangi politinį ekonomistą ir opozicijos veikėją Gubadą Ibadoglu Azerbaidžano valdžios institucijos 2023 m. liepos mėn. suėmė ir iki 2024 m. balandžio 22 d. laikė jį kalėjime, o po to jam buvo skirtas namų areštas; kadangi sulaikymo laikotarpiu dėl kankinimų, nežmoniškų kalinimo sąlygų ir atsisakymo suteikti tinkamą medicininę priežiūrą smarkiai pablogėjo jo sveikata ir kilo pavojus jo gyvybei;
- L. kadangi žmogaus teisių gynėjas Ilhamiz Gulijev 2023 m. gruodžio 4 d. buvo savavališkai suimtas pateikęs jam abejotinus kaltinimus prekyba narkotikais po to, kai

jis informavo, kad policija suklastojo įrodymus prieš vyriausybės kritikus; kadangi jam gresia iki 12 metų kalėjimo;

- M. kadangi vyriausybė ir valstybės institucijos geriausiu atveju nepaiso LGBTIQ asmenų žmogaus teisių Armėnijoje ir Azerbaidžane, o blogiausiu atveju su jais uoliai kovoja; kadangi, remiantis Tarptautinės lesbiečių, gėjų, biseksualių, translyčių ir interseksualių asmenų asociacijos 2024 m. vaivorykštės žemėlapiu ir indeksu, pagal teisinės ir politinės srities praktiką Azerbaidžanas įvertintas 2 proc.; kadangi Azerbaidžanas užima žemiausią vietą iš visų vertintų šalių;
- N. kadangi 2021 m. gruodžio 7 d. Tarptautinio Teisingumo Teismo sprendime, kuriuo Azerbaidžanui nurodyta užkirsti kelią vandalizmo ir armėnų kultūros paveldo išniekinimo veiksams ir už juos bausti, buvo pateikti rimti įtarimai dėl Azerbaidžano valdžios institucijų dalyvavimo naikinant kapines, bažnyčias ir istorinius paminklus Kalnų Karabache; kadangi 2024 m. kovo 3 d. Azerbaidžanas nugriovė Kalnų Karabacho parlamento pastatą;
- O. kadangi ES pozicija, išdėstyta atitinkamose rezoliucijose, yra aiški – ji nepritaria „jokiems mėginimams sudaryti palankesnes sąlygas ar kokiu nors būdu padėti tarptautiniu mastu pripažinti separatistinį subjektą okupuotame Kipre, be kita ko, atsižvelgiant į tariamą jo pripažinimą stebėtoju Tiurkų valstybių organizacijoje (TVO)“; kadangi 2024 m. liepos 5–6 d. Azerbaidžanas surengė neoficialų TVO valstybių vadovų aukščiausiojo lygio susitikimą;
1. pabrėžia taikos, stabilumo ir saugumo Pietų Kaukaze svarbą visam regionui, ES ir pasauliui; pabrėžia, kad ilgalaikis ir visapusiškas Armėnijos ir Azerbaidžano taikos susitarimas yra būtinas Pietų Kaukazo regiono saugumui, stabilumui ir klestėjimui;
 2. ragina tarptautinę bendruomenę remti taikos procesą teikiant diplomatinę ir ekonominę pagalbą, gerbiant ir pripažįstant Kalnų Karabacho pabėgėlių demokratinę valią ir skatinant visas šalis vykdyti savo įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę;
 3. dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą laikytis Helsinkio baigiamojo akto, Paryžiaus chartijos dėl naujos Europos ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijų principų ir ragina visapusiškai įgyvendinti šiuos principus sprendžiant Azerbaidžano ir Armėnijos konfliktą;
 4. apgailestauja dėl 100 000 etninių armėnų priverstinio iškeldinimo, kuriuo Azerbaidžanas vykdo etninį Kalnų Karabacho vietinių armėnų gyventojų valymą;
 5. atkreipia dėmesį į Azerbaidžano Respublikos ir Armėnijos Respublikos susitarimą paleisti 32 Armėnijos ir 2 Azerbaidžano kariškius; ragina paleisti likusius 23 armėnų karo belaisvius; mano, kad tokie veiksmai gali turėti teigiamos įtakos normalizuojant santykius ir sudarant taikos sutartį;
 6. primygtinai ragina Armėnijos ir Azerbaidžano vyriausybes imtis veiksmų siekiant stiprinti savo bendruomenių tarpusavio pasitikėjimą, be kita ko, skatinant žmonių tarpusavio ryšius ir švietimo programas, kuriomis skatinamas susitaikymas ir supratimas;

7. reiškia griežtą kritiką dėl to, kad Komisijos Pirmininkė Ursula von der Leyen Azerbaidžaną yra apibūdinusi kaip patikimą energijos tiekėją; pakartoja savo raginimą Komisijai nedelsiant sustabdyti ES ir Azerbaidžano susitarimo memorandumo dėl strateginės partnerystės energetikos srityje galiojimą;
8. apgailestauja dėl prezidento I. Alijevo pareiškimų apie dujų gavybos plėtrą, kad būtų patenkinta didėjanti paklausa, įskaitant paklausą Europos rinkose; mano, kad ES paspartinus žaliąją pertvarką ir kartu apsaugant pažeidžiamiausius visuomenės sluoksnius, galima gauti papildomos naudos įvairinant energijos rūšių derinį;
9. reiškia susirūpinimą dėl žmogaus teisių padėties Azerbaidžane; ragina Azerbaidžaną užtikrinti tinkamą teisinį procesą ir teisingus teismo procesus bei nedelsiant ir besąlygiškai paleisti visus neteislingai sulaikytus politinius kalinius, žmogaus teisių gynėjus ir žurnalistus; pabrėžia, kad bet kokie partnerystės susitarimai turėtų būti grindžiami pagarba teisei valstybei ir žmogaus teisėms;
10. ragina Azerbaidžano valdžios institucijas stiprinti darbo įstatymų vykdymą ir užtikrinti, kad visiems darbuotojams, įskaitant darbuotojus migrantus, būtų užtikrintos pagrindinės teisės, įskaitant teisę į teisingą darbo užmokestį, saugias darbo sąlygas ir teisę steigti profesines sąjungas ir stoti į jas nebijant atsakomųjų veiksmų; ragina Azerbaidžano vyriausybę didinti darbo praktikos skaidrumą ir įgyvendinti konkrečias priemones, skirtas užkirsti kelią piktnaudžiavimui darbu, įskaitant vaikų darbą, ir kovoti su juo;
11. mano, kad nuolatiniai žmogaus teisių pažeidimai Azerbaidžane yra nesuderinami su COP 29 rengimu; be to, mano, kad Azerbaidžano tikslas didinti dujų gavybą yra visiškai nesuderinamas su UNFCCC šalių nustatytu visuotiniu tikslu laipsniškai atsisakyti iškastinio kuro; ragina tarptautinę bendruomenę pasinaudoti šia galimybe ir paskatinti Azerbaidžaną nedelsiant imtis konkrečių veiksmų žmogaus teisių padėčiai gerinti;
12. apgailestauja dėl Armėnijos kultūros, religinio ir istorinio paveldo sunaikinimo nuo Kalnų Karabacho konflikto pradžios, ypač dėl to, kad buvo nugriautas Kalnų Karabacho parlamento pastatas;
13. pakartoja, kad Azerbaidžanas turi laikytis gerų kaimyninių santykių principo ir gerbti tarptautinę teisę, kuri apima būtinybę gerbti visų valstybių suverenumą ir teritorinį vientisumą;
14. nepitaria jokiems mėginimams sudaryti palankesnes sąlygas ar kokiu nors būdu padėti tarptautiniu mastu pripažinti separatistinį subjektą okupuotame Kipre, be kita ko, atsižvelgiant į tariamą jo pripažinimą stebėtoju Tiurkų valstybių organizacijoje; ragina Azerbaidžaną tinkamai laikytis visų valstybių suverenumo ir teritorinio vientisumo principų; apgailestauja, kad Azerbaidžanas ratifikavo iš dalies pakeistą Tiurkų valstybių organizacijos statutą, kuriuo įgyvendinamas sprendimas suteikti separatistiniam subjektui stebėtojo statusą;
15. atkreipia dėmesį į 2024 m. gegužės 10 d. JT komiteto prieš kankinimą ataskaitą dėl Azerbaidžano; ragina Azerbaidžano valdžios institucijas imtis tolesnių veiksmų dėl pagarbos žmogaus teisėms, ypač šiose srityse: žmogaus teisių gynėjų ir žurnalistų persekiojimo; neapykantos nusikaltimų, neapykantą kurstančios kalbos ir diskriminacijos; lesbiečių, gėjų, biseksualių ir translyčių asmenų teisių bei smurto dėl

lyties ir smurto šeimoje;

16. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei Armėnijos ir Azerbaidžano vyriausybėms.